

עין משפט
נר מצוה

עו א ב ג ד מיי פ"ח
מהל' עבודת כוכבים
הלכה ג ד סמג לאוין מה
טוש"ע י"ד סי' קמה סעיף
:ו

עַה הַ מִּי שֶׁ הָלַךְ
 מוֹשֶׁעַ שֶׁ שָׁעִי אֶל:
 עַמִּי וְ מִי שֶׁ שָׁמַג שֶׁ
 מוֹשֶׁעַ שֶׁ שָׁעִי וְ:
 פֶּה זֶה מִי שֶׁ שָׁמַג שֶׁ
 מוֹשֶׁעַ יִדֵּי קִי קִמַּז
 שָׁעִי יִדֵּי:

רבינו חננאל

מתני' שלש אשורות הן
ששנו מנחה
ליום עבדות כוכביה הן
אמרו גידעו ופסילו
כזון כיסיהם וגידורו לשום
עבדות כוכביה והחליף
אמרו ונגרם נטל מה
שהחליף האמרים
והנגרם ושאר האילן
מותר. העניני תחתיה
עבדות כוכבים ונטל
אילן מותר: אמר דבי
ינאי אפילו הרבין
זכריכי בנפול של אילן
כי נטל מה שהחליף
שפר דמי ושאר האילן
מותר: אמר שמואל
שהתחתיה לילין תוספת
אסורה ומקשני עליה
והאנן גידעו ופסילו (ל)
הא. ופריך שמואל מתני'
ורבנא דאמאי דאמר כי
יוסי ברי' יהודה דאמר כבי
הא גרונא אמר מותר
וגידעו אסור. ומתקין
עליה רב יוסף ממאי דכי
אמר ר' יוסף ורבי יוסי דבי
יהודה בהא פליגי ר' יוסף
כא פליגי בעיקר אילן
(ב) דרבנן כבי עיקר אילן
אסור דכתיב ואשריתן
תשרפן ככלה וכתהכל
שורפת ככלה אמר אהל.
ור' יוסי סבר עיקר אילן
מותר דכתיב ואשריהם
תצדקו. גידעו אסור ולא
העיקר מותר. אבל
התוספת דרבי אהל אסור
וכי תמה לא אמר
אלא באילן ששנו
מתחלה לכך אבל נטעו
למכור עבדו. לא. היה
ורבנן דבי יהודה פליגי
ור' יוסי ברי' יהודה
לרבנן. ומקשני א' היה
למיתן דקתינו גידעו ופסילו
מאן קתני ליה א' ר' יוסי
כבי יהודה לא אמר עיקר
אילן שרי והא תוספת
אסור. א' רבנן לה ל
התוספת כולי עמלא לא
פליגי דאמרי. ופרקינא א'
היה תימא מנאי רבנן
הא. וכי אמר עיקר אילן
בשמתא בלא גידעו ופסילו
לא ידיעה דרבנן בדתוספת
שיספיק להוואו ניהא ליה
לעוברו עבדא אילן לא
ניהא חלק העיקר
שרי ותוספת אסור:
איבעית תימא מתני' ר'
יוסי ברי' יהודה וגידעו
ופסילו אשטריבכי מהו
היה תימא קבן גידעו ופסילו
ככילי מתחלה נטעו לכך
וערקו נמי ליתוס. קמיל
דאני אסור אלא מה
שהחליף **מתני'** איזוהי
האשר לך שחתתיה

מה.

גִּדְעוּ וּפְסְלוּ אִין לָא גִדְעוּ וּפְסְלוּ ۴א. תימה הא דלא משני גִּדְעוּ וּפְסְלוּ אַע"פ שלא השתחוה השתחוה אַע"פ שלא גִּדְעוּ כדמשני לעיל (דף מ:): גבי צית * ואין לפרש משום דשמואל לית ליה הך שנוי'א משום דקא פליג עליה דרב ואמר דבית הוי כמחוזר ולעיל נמי ליכא למימר לשמואל בנה אַע"פ שלא השתחוה כו' דבפרק גומר הדין (פסדריין דף מ:): מסקין לשמואל הכא במאי שסקין בקבר ציין וחשיב ליה תלוש והתם מדמי קבר לעבודת כוכבים וי"ל היינו טעמא דלא משני ליה (ה) הכי דלעיל דודאי יש חילוק ציין אילן לבית דאילן שהוא מושרש בקרקע בטלה תפיסתו כדפרישית לעיל הלכך גידוע ופיסול בלא השתחוה ודאי לא היה מועיל כלום אפילו למד"ע עבודת כוכבים על עובד כוכבים אסורה מיד היינו דבצר תלוש דכתיב פסילי אלהיהם כיון שפסלו נעשה לו אלוה אצל זה שהוא מחוזר ואין דעתו שיהיה עבודת כוכבים רק מה שיחליף אין לאסרו בלא השתחוה * והכי נמי מצינו דחשבינן ליה (ה) לתלוש גבי הא דלמחר (חולין דף נז.) בשביל שיודע הכותל הרי זה צבי ויתן ואין דבר הנשרש בקרקע חשבינן למחוזר דאי לא תימא הכי לא מצינו שום זרע בלא הכשר וגרלה דלא דמי דהתם הפירות מיהא תלושין ואַע"ג דהכותל מחוזר מתכשרי אצל פירות שנאילין הכל מחוזר וקל להציין והא דלא משני ליה גִּדְעוּ וּפְסְלוּ אינטיירכא ליה כדמשני במסקנא דשינויא דחיקא הוא וינחא ליה (א) לאוקמי מתניתין כרבנן ושמואל כר' יוסי בר יהודה: לא

יְוֹסִי בֶרֶךְ יְהוּדָה לְרַבְּנָן אִם כֵּן גִּידְעוּ וּפִסְלוּ מֵאֵן קָתִי
יְוֹסִי בֶרֶךְ יְהוּדָה אִי רַבְּנָן בְּלֹא גִידְעוּ וּפִסְלוּ נְמִי תוֹסַפֵּת
יְהוּדָה עֵיקָר אֵילָן נְמִי אֲסוּר אִי בְעֵית אֵימָא רַבְּנָן וְאִי
בֶרֶךְ יְהוּדָה אִי בְעֵית אֵימָא רַבִּי יוֹסִי בֶרֶךְ יְהוּדָה כִּי
יְהִי בְלֹא גִידְעוּ וּפִסְלוּ עֵיקָר אֵילָן אֲסוּר בְּסַתְמָא אֲבָל
נִיחָא דְּבִתּוֹסַפֵּת נִיחָא לִיה בְּעֵיקָר אֵילָן לֹא נִיחָא לִיה
עָוֹן וּפִסְלוּ אֵיצְטְרִיכָא לִיה ס"ד אֲמִינָא כִּיּוֹן דְּעֵבֶד לִיה
אֵילָן נְמִי לִיתְסֵר קְמַשְׁמַע לָן: **מִתְנִי'** אִיזוּ אֲשֶׁרָה כָּל
כִּבְשִׁים ר"ש אֹמֵר וְכָל שְׁעוֹבְדִין אוֹתָהּ וּמַעֲשֶׂה בְּצִידִין
וּמִצְאוּ תַּחְתּוּיָּהּ גַּל אִמֵּר לָהֶן ר"ש בִּדְקוּ אֵת הַגֶּל הַזֶּה
אִמֵּר לָהֶן הוּאִיל וּלְצוּרָה הֵן עוֹבְדִין נִתִּיר ⁽⁶⁾ לָהֶן אֵת
הַזֶּה וְהָא אֲנִי שְׁלֹשׁ אֲשֶׁרוֹת תֵּנִן ה"ק שְׁתֵּים ⁽⁷⁾ לְדַבְרֵי הַכֹּל
רַבְּנָן אִיזוּ הִיא אֲשֶׁרָה שְׁנַחֲלֹק בָּהּ ר"ש וְחַכְמִים כָּל
בָּבִים ר"ש אֹמֵר כָּל שְׁעוֹבְדִים אוֹתָהּ ⁽⁸⁾ אִיזוּ הִיא אֲשֶׁרָה
מִרְיָם יוֹשִׁבִין תַּחְתֶּיהָ וְאִין טוֹעֲמִין מִפִּירוֹתֶיהָ וּשְׁמוּאֵל
תִּמְרֵי לְבִי נִצְרַפִּי אֲסוּר דְּרַמִּי בִּי שִׁיכְרָא וְשִׁתִּי
אֲמִימֹר אֲמָרוּ לִי סְבִי דְּפוֹמְבְּרִיתָא יְהִלְכְּתָא כְּשִׁמוּאֵל:
מִתְנִי'

תשרפון באש דמשמע לשון רבים נפקא ליה תרשיהו ורזנן ילפי
עבודת כוכבים קודמין לכיבוס ארץ ישראל ורזנן נפקא להו
ככל אסור: גידעו. דמתני' דמשמע דכי לא גידעו שרי מאן קמי
מרינן תוספתו אסור אי רבי יוסי עיקר אינן נמי אסור: ומתני'
אומר רבנן כו'. ונעלם דשמואל דדבריהם: הלא ויצענו איחור רבי
יוהנן לא לא קשיא כי קאמר ר' יוסי עיקר אינן אסור בסתמא כו':
וזהו הלא אשמה כו'. בגמרא פריך והא אהן ג' אשרות תנן: כל
כוכבים שמתחיו האילן מותר: גמ' והא אהן ג' הן סתן. ל"ל
: שסיס דרביי הכל שהרי אינן עמנו עבודת כוכבים: איחורי
תלמודא דפליגי זה אמוראי איוו הלא אשמה אהן סתן שלא הוזכר
יון מפירותיה. ודאי פלחי לה: כי נזכרי. שם עבודת כוכבים עלהם:
מתני'

כל הצלמים פרק שלישי עבודה זרה

מִתְנִי' הִי זֶה אֶמְרָה. עַד שִׁבְעִלְנָה הָעוֹד כּוֹכְבִּים : גִּידּוֹ.
עוֹד כּוֹכְבִּים אִלּוּ יִשְׂרָאֵל לְעוֹד כּוֹכְבִּים לְרוּךְ עֲזוֹת כּוֹכְבִּים לְעוֹד
הַגִּידוּלִין שִׁגְדוּן צוּ מַעֲמָה וְהוּא כִּבְרָה הִיא נְטוּעַ כְּשֶׁבֶא יִשְׂרָאֵל לִיהֲנוּת
מִמֶּנּוּ : נוֹטֵן מֶה שֶׁחֲתִילָא. וְשׁוֹפָר דִּקֵּין אֶשְׁרֵה וְעִיקְרוֹ מוֹתֵר בְּהֵאֵלָה :
גְּבִ' וְהוּא שֶׁחֲתִילָא. בְּנוֹפֵל.

[illegible]

הלכך אפי' תרוא' דרבי יוסי דתרלת' ואימא רבי יוסי מואשריהם
הימירא מואשריהם מגדעון ור' יוסי הוא מיבעיא ליה לגדיו
מאבד תאבדון [דברים יב] וכן כולה תרלתא: אם כן. דמוספמו דבר
ללה: ה"ג אי רבנן ל"ג יעדו ופיסלו בלא גיעו ופיסלו נמי הא
יוסי. ודקשא לך האמר עיקר אילן אסור ומתמיזין קמי מה שהחליף
עשוקרו נמי יופסר. הואיל ונעשה מעשה בגופו קמ"ל: **מתני'**
עשוקדין אוסר. את האילן עצמו אכל אם עושדין את עבודת
לגמיהדר ומיבעי איוו ועוד ההם את תלת ופסח תמי
סס. לאו אמירורא דמתני' קאי אלא מילתא בצפי ופסח קאמ
לנו שהיא אשרה בצפה סימן ניכר אם היא אשרה אם לאו: ואין עוון

מסורת הש"ס

(א) [לעיל מה : מו.] (ב) [לעיל מה : ג.] (ג) [תוספ' פ"ו ה"ד] (ד) [עירובין עט ; ד] (ה) [בס"א נוסף חליפתו]

יה אור השלם

1. וְנִתְּצָתָם אֶת מִזְבְּחָתָם
וְשִׁבְרָתָם אֶת מִצְבְּתָם
וְאֲשִׁירֵיהֶם תִּשְׂרֹפוּ כְּאֵשׁ
וְפִסְלֵיהֶם אֱלֹהֵיהֶם תִּגְדְּעוּ
וְאִבְרָתָם אֶת שֵׁם מִן
הַמָּקוֹם הַהוּא:

דברים יב ג

2. כִּי אִם כֹּה
תַּעֲשׂוּ לָהֶם מִזְבְּחֹתֵיהֶם
וּמִצְבֹּתֵיהֶם וְשִׁבְרֵיהֶם
וְאֲשִׁירֵיהֶם תִּגְדְּעוּ
וְתִשְׂרֹפוּ כְּאֵשׁ:

דברים ז ה

גליון הש"ס

[illegible]

הגהות הב"ח

[illegible]

מוסף רש"י

שגידועו. מה שהחליף
אחרי כן, דקאמר תגדעון
מכלל דעיקרו עוזב בקרקע
ויהנה ממנו (לעיל חה:).

ש' שלש אשרות הן. שתיים דברי הכל ואחת מחלוקת ר"ש ורבנן ואיזו היא מחלוקת ר"ש וחכמים כל שתחתיה עבודת תמרי נהוויין לשיכרא דבי ניצרפי ושתי ליה ביום אידם. אמר אמימר אמרו לי סבי דפומבדיתא הלכתא כשמואל:

(א) ז"ל והאנן גדעו ופסלו חין לא גדעו ופסלו לא ופריק כו'. (ב) מדברי רבינו ו"ל אלו נראה להדיא דה"ל גי' אחרת כחלן דלפוס אחקפא דרב אשי מפסינן פלוגמא דריב"י ורצנן וזהו דאמרין איפוך רצנן ודלא כפרש"י ודו"ק.